

Katoliški GLAS

UREDNIŠTVO IN UPRAVA:
Gorizia, Riva Piazzutta, 18 - tel. 3177
PODUREDNIŠTVO:
Trieste, Vicolo d. Rose, 7 - tel. 37603

Polletna naročnina L 800
Letna naročnina L 1.500
Letna inozemstvo L 2.500
Poštno čekovni račun: štev. 24/12410

Leto XIII. - Štev. 47 (667)

Gorica - četrtek 23. novembra 1961 - Trst

Posamezna številka L 30

Hitro gremo h koncu

Z nedeljo 26. novembra se konča cerkveno leto. Zahvalimo se Bogu za vse milosti odrešenja, ki nam jih je v tem letu posredovala Cerkev, ki je po božjem naročilu skrbela, da bi ob živem spominu na posamezne dogodke iz Jezusovega življenja Jezusa spoznali, vzljubili in posnemali. Saj je bil namen tudi tega cerkvenega leta, da bi ob sledu in s pomočjo Jezusa, Marije in svetnikov postajali vedno bolj sveti in popolni otroci božji.

Pred nami je advent — začetek novega cerkvenega leta. Cerkev bo nadaljevala svoje delo in zato bo Jezus vedno med nami — Očetu v slavo in čast, nam pa v večno korist.

Največji dogodek v krščanstvu je bilo Jezusovo odrešenje. Dopršil ga je s križem na veliki petek, dopolnil s svojim vstajenjem na veliko nedeljo. Tako je velika nedelja postala krščanska »velika noč« in spomin nanjo prvi in največji praznik.

Ta spomin je Cerkev začela praznovati že takoj v začetku. Postavila ga je na prvo nedeljo po spomladanski polni luni. V četrtem stoletju je s tem praznikom povezala že daljši čas priprave, ki ga danes imenujemo postni čas in traja 40 dni.

Sčasoma se je pokazala potreba, da bi se še drugih dogodkov iz Jezusovega življenja spominjali s posebnim praznikom ali obletnico. Iz te želje in potrebe je zrastle praznik Gospodovega razglasenja (6. jan.). Na vzhodu se je pojavil že v tretjem stoletju, na zapadu so ga sprejeli v četrtem. Vzhodni kristjani so se na ta dan spominjali tudi Jezusovega rojstva.

Poseben praznik za Jezusovo rojstvo ali božič se pojavi v Rimu v prvi polovici četrtega stoletja. Zanj so zbrali 25. december. Zakaj prav ta dan? Sveto pismo ne pove, kdaj se je Jezus rodil. Rimska cerkev je začela praznovati Jezusovo rojstvo 25. decembra, ker je najbrž hotela pokristjaniti poganski praznik nezmagljivega sonca, ki so ga Rimljani častili prav ta dan.

Prehod h krščanskemu pomenu praznika je bil kaj naraven, saj je Kristus sonce pravičnosti in ob njegovem rojstvu je ljudstvo, ki je hodilo v temi, zagledalo veliko luč — luč odrešenja in večnosti.

S časom se je božič uveljavil po vsem krščanskem svetu in zavzel v cerkvenem življenju vedno večjo važnost, prav zaradi verske resnice o Kristusovem prihodu in odrešenju. Zato so vpeljali — kakor že prej za veliko noč — daljšo pripravo na ta praznik. In ta čas priprave se danes po latinski besedi imenuje advent.

Adventni čas traja dobre štiri tedne (štiri nedelje). Včasih je trajal več časa in se je začel takoj po svetem Martinu. (Veselje za svetega Martina!)

Cemu naj bi služila ta priprava? Da bi se ljudje pripravili na sprejem Odrešenika. In to z molitvijo, postom, odpovedjo, kesanjem, obhajilom.

Nešteto je navad, ki jih razni narodi poznajo v adventnem času. Pri nas so bile zelo priljubljene zorne maše ali zornice, to je vsakdanje zgodnje maše s petjem, pri katerih so bile cerkve polne. V Trstu so še ljudje, ki vam znajo povedati, kako je bila polna na primer cerkev svetega Jakoba in koliko so naši ljudje žrtvovali, da niso zamudili te svete maše.

Danes ni več tako. Ali se ne da pomagati? Ali ne bi lahko zorne maše postale večerne maše in zornice večernice? Namen adventa — molitve in daritve — je s tem dosežen.

Po nemških krajih naredijo za advent poseben venec, ki ga obesijo v cerkvi in po domovih. Nanj položijo štiri sveče za štiri nedelje. Prvo nedeljo prižgejo eno, drugo dve, tretjo tri, četrto štiri. Lepa navada, ki je vredna posnemanja!

Priprava na božič naj bo res krščanska. Prav je, da ljudje mislijo na ve-

selje in darove. A božično veselje ima svoj izvor in svoje potrdilo v verski resnici, da je Jezus Kristus Sin božji, ki je postal človek, da bi nas odrešil in nam življenje dal. L. Šk.

Zadeva o Krollu zaključena

Zadeva z zahodnonemškim veleposlanikom v Moskvi Krollom, ki ga je kancler Adenauer poklical v Bonn zaradi domnevnih samovoljnih predlogov o Berlinu, ki naj bi jih dal Hruščevu, je zaključena. Sam kancler Adenauer je na tiskovni konferenci potrdil, da veleposlanik Kroll ni prekoračil svoje kompetence in da se bo vrnil v Moskvo. Omenjenih predlogov za Berlin, katerih smo tudi mi zadnjič poročali, ni Kroll iznesel kot prave predloge, ampak so bili le predmet njegovega razgovora s Hruščevom, ki ga je nepričakovano poklical k sebi. Hruščev je za te »predloge« pokazal zanimanje, o čemer je nemški veleposlanik poročal francoskemu in britanskemu kolegu. Po tej poti so prišla v tisk poročila o domnevnih predlogih za rešitev berlinske krize, ki so izzvali celo diplomatsko vojno.

Sovjetski pritisk na Finsko

Finsko-sovjetski odnosi so ponovno na preizkušnji. Sovjetska zveza je konec oktobra poslala finski vladi noto, v kateri zahteva v smislu finsko-sovjetske pogodbe iz leta 1949 posvetovanja o skupnih ukrepih proti »militaristični« Zahodni Nemčiji, ki da preko Švedske in Norveške grozi njeni (finski) nevtralnosti. Finska vlada dobro ve, odkod grozi nevarnost njeni neodvisnosti in je zato poslala obrambnega ministra Karjalaina v Moskvo poizvedovat, kaj Sovjetska zveza želi od nje. Toda ni se še njen minister vrnil domov, ko je predsednik Kekkonen predčasno razpustil parlament

Po nekaj mesecih notranjega pomirjenja v Kongu se je zdelo, da so se razgrete strasti umaknile pred spravo med raznimi kongoškimi političnimi voditelji. V glavnem je ostalo nerešeno edino vprašanje Katange, ki vztraja še vedno pri odcepitvi od osrednje vlade. Toda sprčo novejšega razvoja je povsem zgledalo, da je le še vprašanje časa, kako dolgo se bo mogel Combe upirati osrednji oblasti in ostalemu zunanemu pritisku, naj vsaj zaradi miru popusti in skuša doseči kakšno obliko sožitja z ostalimi kongoškimi pokrajinami. Združeni narodi so si kljub svoji vojaško-politični nemoči močno prizadevali v tej smeri. Glavni tajnik Hamarskjöld je zastavil ves svoj vpliv in žrtvoval celo svoje življenje za mir v tej afriški deželi. Kriza, ki je za tem zajela Organizacijo združenih narodov zaradi sovjetske obstrukcionistične politike, je dala priliko za ožvitev malo prej zakrpanih sporov med domačimi kongoškimi voditelji. Položaj se je iz dneva v dan slabšal, tako da je ko je Sovjetska zveza pristala na imenovanje za Hamarskjöldovega naslednika v osebi birmanskega diplomata U Thanta, je bilo že prepozno.

in določil nove volitve za prve dni februarja. S tem korakom je hotela finska vlada odgovoriti na politični pritisk Moskve, ki ji hoče diktirati, kakšno nevtralnopolitično mora voditi. Toda sovjetski vladi očitno ni bil ta poziv na finske volitve po godu in so ponovno zahtevali »vojaška« posvetovanja. V Moskvo se je odpravil sam ministrski predsednik Kekkonen.

Namen teh sovjetskih potez je pritiskati na skandinavske države, da naj izstopijo iz Atlantskega pakta in vodijo Moskvi naklonjeno politiko.

Eichmann pričakuje sodbo

Skoro istočasno so v Izraelu zaključili z dvema zajetnima rokopisama: v taborišču v Hajfi je Eichmann zaključil tretji del svojih spominov, v Jeruzalemu pa so trije glavni sodniki Eichmannovega procesa zaključili z urejevanjem in pisanjem obtožnice. Rezultat štirimesečne Eichmannove obravnave je sedaj nič manj kot 300 snopčev na stroj pisanih pol. To ogromno delo, pisano v hebrejščini, bodo sedaj izročili prevajalcem, zaprtim v nekem jeruzalemskem hotelu, da ga bodo prevedli v tri glavne evropske jezike, v angleščino, francoščino in nemščino. Po vsej verjetnosti bodo s procesom nadaljevali dne 11. decembra. Potrebovali bodo tri dni, da bodo prečitali vso dolgo obtožnico. Potem bo na vrsti Eichmannov zagovornik Servatius, ki bo spet potreboval nekaj dni za svoj zagovor. Eichmannova sodba bi morala biti izrečena še pred božičem, a ker bo prav gotovo obtoženeč apeliral na najvišje sodišče, se bo vsa obravnava zavlekla do meseca aprila.

Medtem nacistični zločinec mirno, metodično, kot bi šlo za delo v njegovem uradu v Nemčiji, neprestano piše svoje spomine. Straže, ki ga nadzorujejo, pravijo, da ne kaže niti najmanjšega kesanja. Zaradi njegovega ciničnega zadržanja sta že dve izraelski straži prosili za razrešnico od te mučne službe. Izjavili sta, da se ne čutita več gotovi sprčo tolike apatičnosti

obtoženca nad nezaslišanimi zločini, ki jih je izvršil, in da ju večkrat zagradi misel, da bi planila nanj in ga zadavila. Razumljivo, da sta bila takoj razrešena tako nevarne službe.

Na valovih Atlantika

Skoro neverjetna se zdi zgodba enajstletne deklice, ki je sama vztrajala štiri dni v majhnem čolnu sredi razburkanega Atlantika. Našla jo je neka ladja spečo, ko je držala v naročju mlajšo deklico, ki pa je bila mrtva. Njen obraz je bil ves razjeden od sonca in morske vode, ustnice ena sama rana. Z največjo previdnostjo so jo dvignili na krov in jo nemudoma pripeljali v newyorško bolnišnico. S težavo so v njej spoznali 11-letno Terry Jo, ki se je pred štirimi dnevi udeležila s starši, sestrkami in dvema drugima osebama prijetnega izleta po morju v lepi ladji. Toda zajel jih je vihar, ki je tako pokvaril ladjo, da se je potopila. Rešil se je le kapitan Robert Pope, ki se zdravi v neki newyorški bolnišnici. Ko je zvedel o čudežni rešitvi male Terry, ga je to tako prevzelo, da si je prerezal žile in izkravaval. Policija preiskuje zapleteni slučaj, medtem ko skušajo zdravniki z vsemi sredstvi rešiti življenje male Terry.

Ekstremistične tendence v osrednji kongoški vladi so to brezvladje ZN izkoristile v svoje namene in kovale načrte, kako bi se polastile Katange in potem diktirale svojo voljo ostalim Kongožanom. (Katanga je, kot znano, najbogatejša izmed vseh kongoških pokrajin). V preteklem tednu pa je položaj nepričakovano prekipel. Voditelj teh ekstremistov Gizenga, bivši pristaš Lumumbe, ki je v osrednji kongoški vladi zavzemal mesto podpredsednika vlade, se je v pokrajini Kivu z dva tisoč vojaki uprl proti osrednji vladi. Nedisciplinirana vojska pa je hušala od kuge. Na mah si je nebrzdana soldateska lahko vse privoščila. Perfidni demagogi so vojake nahujskali proti belcem in samim Združenim narodom, kar je v Kongu že stara pesem iz Lumumbovih časov.

PREIZKUŠNJA ZA ZN V KONGU

Prve žrtve, ki so si jih ti naščuvani vojaki privoščili, je bilo trinajst italijanskih letalcev, ki so v službi Združenih narodov prevažali živila in zdravila iz Pise (Italija) v Kongo. Komaj so prepeljali dva taka tovora na letališče v Kindu, v pokrajini Kivu, in se šli nekoliko okrepčat v menzo, jih je nepričakovano obkolilo kakih tri sto upornih kongoških vojakov, ki so medtem prihrumeli na letališče. Nahujskali so jih, da so prispeli belgijski padalci. Letališče je sicer stražilo nekaj oddelkov malezijskih vojakov iz sklopa ZN, toda niso mogli nič pomagati. Podivjana drhal se je barbarsko vrgla na neoborožene letalske pilote in jih začela pretepati. Nato so jih zvezli na kamione in jih odpeljali v mesto Kindu, kjer so jih med vpitjem in besnenjem množice kruto pokončali. Poročila pravijo, da so na njih trupla planile ženske in otroci in jih dobesedno razkosali in ude pometali v reko.

Tragični konec 13 italijanskih letalcev je presunil ves svet. Zdržnila se je vest vsega civiliziranega človeštva: Ali so v današnji atomski dobi še možna taka početja? Posebno prizadeto se čuti Italija, kjer so žrtve pustile svoje žene in otroke. Italijanska vlada zahteva, da Združeni narodi izsledijo krivce in jih strogo kaznujejo. Glavni tajnik U Thant je obljubil, da se bo za stvar zavzel, prav tako tudi osrednja kongoška vlada. Vendar pa ni tako lahko priti do njih.

Medtem se v zapadnem časopisju nadaljuje polemika, kdo je najbolj kriv za dogodek v Kongu. Večina se strinja, da je vzrok za ponovno zmedo v Kongu nemoč Združenih narodov, da bi se lahko učinkovito postavili po robu tem in podobnim kršiteljem družabnega reda. Da pa čete Združenih narodov ne morejo učinkovito nastopati v obrambo miru in reda, so krive tiste sile in velesile na svetu, ki nečesto dati poveljstvu ZN v Kongu tistih pooblastil, ki bi jih potrebovalo, da bi bilo lahko kos svoji nalogi. Med temi prednjači Sovjetska zveza kot voditeljica svetovnega komunizma, ki ni nikdar podprla dela ZN v Kongu, ampak je s svojo obstrukcionistično politiko vedno le zavirala učinkovitost njihovega nastopanja. Prej je podpirala Lumumbo, nato njegovega pristaša Gizenga, ki sedaj po kratki spravi s Kasavubujem in Mobutom spet rovari proti

osrednji vladi in delu ZN. Sedaj lahko vsi dovolj zgovorno vidimo, kam je pripeljala ta njihova politika.

Ni še znano, kakšen delež odgovornosti ima pri pokolu italijanskih pilotov Lumumbov dedič Gizenga. Doslej ni bilo še moč ugotoviti, če je bil one dni v Kinduju ali kje drugje. Vendar istočasni upor vojakov v Kinduju in njegova oddaljitev iz Leopoldville da je misliti, da je šlo za organiziran upor od zgoraj. Sicer pa, če bi imel čisto vest, bi se pokazal živenga.

Cete Združenih narodov se pripravljajo za nastop proti upornim vojakom v Kinduju in baje že stiskajo obroč krog njih, da bi ujele materialne krivce uboja. Proti materialnim krivcem pa ne morejo nastopiti, saj so v tem začaranem kongoškem krogu sami njihova žrtev.

Sestanek v Kairu

Minule dni so se v Kairu sestali trije glavni predstavniki nevezanih držav: Nasser, Tito in Nehru. Razgovarjali so se o problemih nevezanih držav ter o morebitnem novem sklicanju take konference, kot je bila septembra v Beogradu. Nehru pa je poročal, kakšen veter veje v Washingtonu glede politike nevezanih držav. Za to se je posebno zanimal maršal Tito, ker je pri stvari osebno prizadet. Ameriška vlada namreč skrbno proučuje, ali naj ga še tako izdatno podpira, ko pa vodi očitno filsovjetsko zunanjo politiko. O teh ameriških pomislekih se je Tito pritoževal v svojem nedavnem govoru v Skoplju, v katerem je imel zelo prijazne besede za Hruščeva, medtem ko je na račun Zahoda pikro polemiziral. Od ZDA je zahteval žito, v nasprotnem primeru je napovedal »silno ogorčenje« jugoslovanskih državljanov.

Istočasno se je mudil na obisku v Beogradu angleški zunanji minister Lord Heath. Z jugoslovanskimi državniki se je pogovarjal o posledicah vstopa Velike Britanije v Skupno evropsko tržišče.

Maša zadušnica v pizanski stolnici

Dvajset tisoč oseb, med temi na tisoče dijakov, je v soboto zjutraj prisostvovalo maši zadušnici nadškofa msgr. Camozza za 13 letalci iz Pize, ki so izgubili življenje v Kongu. Na sredi stolnice je bil postavljen katafalk in okrog njega so zavzeli prostore svojci padlih letalcev. Poleg mestnih oblasti, častnikov in vojakov pizanskega letališča je bil navzoč tudi minister Andreotti. Po sv. maši je nadškof Camozzo stopil na prižnico Giovannija Pisana in izrekel svoje sožalje in sožalje vsega pizanskega ljudstva svojem pobitih letalcev.

Zivljenje na letališču se nadaljuje z istim ritmom. Velika letala »C. 119« še vedno odletajo proti Kongu, da prinašajo prebivalstvu zdravila in hrano. Eno teh letal je v soboto strmoglavilo sredi džungle pri jezeru Tanganika; 4 letalci so pri tem izgubili življenje, 6 je pa ostalo živih.

Še en guverner katoličan

Richard Hughes je prvi katoličan, ki je bil izvoljen za guvernerja države New Jersey v ZDA. Novi guverner je končal svoje študije v zavodu sv. Jožefa v Filadelfiji in nato nadaljeval s študijem na pravni fakulteti v New Jerseyu v Trentonu. Hughes je poročen in oče devetih otrok. Njegov brat je župnik v Jamesburgu v škofiji Trenton.

KRŠČANSKI NAUK

Sv. Cerkev blagoslavlja in posvečuje

Sv. Matej poroča (19, 13-15) takole: Matere so prinesle Jezusu otročiče, da bi roke položil nanje in molil. Učenci so jih karali, a Jezus je rekel: »Pustite otročiče in ne branite jim, zakaj takih je nebeško kraljestvo.« In položil je roke nanje.

Po Jezusovem zgledu kliče tudi Cerkev *božji blagoslov* na vernike in njih potrebnosti. Ona blagoslavlja otroke, matere, bolnike in vse, ki za blagoslov prosijo, naša stanovanja in hiše, živino in hleve, jedila in pijače, polja in travnike, ceste in mostove, železnice, ladje, avte in letala.

S posebnimi blagoslovili in obredi *posvečuje* pa tudi ljudi in predmete, ki jih odbere izključno za Boga in božjo službo; tako: duhovnike, redovnike in redovnice, cerkve, oltarje, križe, zvonove, cerkvena oblačila in vse, kar se rabi pri službi božji. Do vsega tega morajo verniki imeti visoko spoštovanje.

Včasih uporabljata tudi Cerkev tako imenovana *zarotovanja* (exorcizme), da bi obvarovala ljudi pred vplivom in napadi satanovimi. Taka zarotovanja rabi že pri blagoslovu krstne vode, pri krstu otročičev in pri obsedencih.

Prvi vseh teh blagoslovil in zarotovanj uporablja Cerkev *znamenje sv. križa in blagoslovljeno vodo*.

Ta blagoslovila so včasih na zunaj podobna zakramentu, a jih ne smemo tako imenovati. Imenujejo se pa *zakramentali*, ker jih ni postavil Kristus, ampak le Cerkev v *dušni in telesni blagor vernikov* in v varstvo zoper hudobnega duha.

Ko prejmemo blagoslov ali uporabljamo blagoslovljene predmete, moramo zaupati v božjo dobroto in molitev Cerkve. — Kdor bi pa pomoči ne pričakoval od Boga, ampak samo od zunanjih znamenj, bi grešil s praznoverjem. Čim bolj pobožno prejmemo blagoslov ali uporabljamo blagoslovljene predmete, tem več milosti prejmemo.

Tudi verniki lahko blagoslavlajo, na pr. starši otroke, in je prav, da to delajo. Lepa krščanska navada je tudi blagosloviti se z znamenjem sv. križa pred vsakim važnim delom in poskropiti sebe in ležišče z blagoslovljeno vodo, ko se odpravimo k počitku ali predno odidemo od doma ali ko stopimo v cerkev.

V vsaki hiši naj bo vedno pri roki posodica z blagoslovljeno vodo.

Evropski parlamentarec o sedanjem papežu

Predsednik evropskega parlamenta Hans Furler je o papežu Janezu XXIII. pisal v nemškem časopisu *Rheinischer Merkur* tole: V njem se posebej poslanstvo katoliške Cerkve, ki želi rešiti vse ljudi brez razlike ras ali narodov. V različnih obdobjih svojega življenja je papež Janez XXIII. pokazal, s kakšno pridnostjo vrši svoje poslanstvo solidarnosti med narodi. Zanima se za značilnosti vsakega naroda, za jezik, tradicijo in zgodovino; s tem priznava, da pripadnost k isti Cerkvi ne pomeni nikakega zanikanja narodnih značilnosti. Papež v svojem visokem uradovanju koristno izrablja vse izkušnje svojega življenja. Njegova akcija za ednost, ki bo dosegla svoj višek v drugem vat. vesoljnem cerkvenem zboru, je lahko krščanstvu vzor.

Papež upanja in koncila, tako je označil sv. oče članke v naslovu časopisa *Frankfurter Neue Presse*. Njemu grejo najvidnejša voščila vseh ljudi dobre volje.

Črnski kardinal bo posvetil apostolskega delegata

Apostolski delegat v Vzhodni Afriki msgr. Gvido del Mestri, ki je bil nedavno od tega imenovan za naslovnega nadškofa, bo prejel škofsko posvečenje iz rok škofa v Bukobi v Tanganiki, kardinala Rugambwa. To bo prvikrat, da bo neki zamorski kardinal podelil polnost duhovništva nekemu predstavniku Svete Stolice.

Enciklika Mater et Magistra v Avstriji

Letna konferenca avstrijskega episkopata, ki se je vršila te dni na Dunaju, se je posebej bavila z aktualnimi problemi dušnega pastirstva. V začetku del se je dunajski nadškof Koenig v posebnem govoru spomnil na pokojnega apostolskega nuncija v Avstriji msgr. Dellepiane, katerega ime bo v avstrijski zgodovini tesno povezano s sklenitvijo dveh delnih sporazumov glede konkordata leta 1960. Na konferenci so nato izrazili svojo vdano hvalnost svetemu očetu za okrožno Mater et Magistra, ki jo bodo škofoje prikazali v pastirskih pismih prvo adventno nedeljo, nakar je bodo kasneje duhovniki podrobno razlagali v pridigah in pri pouku katekizma.

Število katoličanov v ZDA

Po najnovejših statistikah je število ameriških katoličanov v letu 1960 naraslo na 42 milijonov 104.900. Tako je sedaj 23,6 odstotkov vseh ameriških prebivalcev katoličanov.

Evropa ima največ duhovnikov

Navzlic sedanjemu pomanjkanju duhovniških poklicev v Evropi, sta dve tretjini duhovščine vsega sveta sestavljeni iz evropskih duhovnikov. Do tega zaključka so prišli na podlagi ankete, ki jo je izvedel mednarodni katoliški zavod za rizikovanje verske sociologije, ki ima svoj sedež na Dunaju. Anketa je pokazala, da katoliško prebivalstvo Irske, Belgije, Nizozemske in Švice sicer predstavlja manj kot en odstotek katoličanov, nudi pa 40% misijonarjev duhovnikov.

Nemška televizija za svetost božičnega večera

Od 18. do 20. in od 21.45 do 23.50 bo dne 24. decembra, to je na božični večer, nemška televizija ukinila vse svoje oddaje, ki jih bo znova pričela samo za prenos polnočne svete maše v evroviziji. Objava, ki so jo dale vse ustanove za televizijski prenos nemške zvezne republike, utemeljuje ta sklep z dejstvom, da je božični večer treba preživeti, kolikor je to najbolj mogoče, v družinski zbranosti.

Spomenik kardinalu Faulhaberju

Bavarska narodna vlada je objavila sklep, da bo postavila spomenik kardinalu Faulhaberju, ki je bil monakovski nadškof v teku druge svetovne vojne. Spomenik bo stal na trgu Promenenplatz, v začetku ulice, ki se imenuje po tem kardinalu, ki je bil znan po svojem odločnem odporu do nacističnega režima. Kardinal Faulhaber je umrl leta 1952, star 83 let.

Televizijski operaterji in maša

Na posebno vprašanje je koncilski kongregacija odgovorila, da tisti, ki so zaposleni pri televizijskih snemanjih znotraj cerkve, in tisti, ki blizu cerkve sodelujejo s prvimi, zadostne nedeljske zapovedi, če imajo namen izpolniti nedeljsko zapoved in so s tem namenom združeni z mašnikom.

Slovenščina na katoliški univerzi v Milanu

Gazzetta Ufficiale (uradni list) je dne 14. novembra objavila odlok predsednika republike, s katerim se poleg mnogih drugih novih predmetov na slovstveni fakulteti katoliške univerze Presvetege Srca v Milanu uvaja tudi pouk slovenskega jezika in slovstva. Do sedaj so se na raznih večjih italijanskih univerzah poučevali nekateri slovanski jeziki, kot ruščina, poljščina, srbohrvaščina in tudi splošno slovansko jezikoslovje. Slovenščina kot samostojen predmet je pa zdaj prvič vpeljana.

Nekaj spominov na nadškofa Franca Borgia SEDEJA

Dne 28. nov. bo 30 let, odkar je v Gorici doživel veliki goriški vladika msgr. Frančišek Borgia Sedej. Goriški verniki in zlasti še Slovenci se ga s hvalečnostjo spominjamo, ker je njegovo delo še vedno živo med nami, zlasti nam pa sveti njegov zgled, ki s časom ni prav nič zbledel; nasprotno, dogodki preteklih 30 let stavijo osebnost nadškofa Sedeja samo še više na mernik, da sveti s še močnejšo lučjo nam vsem, ki smo delili ali ki delimo z njim isto usodo.

Osebe, ki so nadškofa Sedeja osebno poznale, vedno bolj izginjajo v večnost za njim. Ni več prav veliko število tistih, ki so živeli z njim tesneje povezani, da bi nam mogli še kaj izpričati o delu in osebnosti pok. goriškega nadškofa. Zato so nam tem dragocenejši vsi novi podatki, ki jih moremo še dobiti. V ta namen smo se obrnili na odličnega furlanskega duhovnika, da bi nam on kot Neslovenec orisal nadškofa Sedeja v življenju in pri delu. Iz njegovih pričevanj povzemamo naslednje dogodke.

GORISKA SEMENISCA

Vsakemu škofu so posebno pri srcu njegovi bogoslovci, kakor očetu njegovi sinovi. Tudi nadškof Sedej je bil silno navezan na svoje malo semenišče in na bogoslovje. Koj ko je zasedel goriško nadškofijsko stolico leta 1906, je začel misliti na malo semenišče; pripravil je načrte in začel zbirati denarna sredstva. Tedaj, leta 1908, so ga povabili k otvoritvi videmskega malega semenišča v Cedadu, ki so

ga pozneje prodali. Ob tisti priložnosti je izjavil: »Moje malo semenišče bo veliko lepše in veliko večje!« Njegova obljuba se je leta 1912 izpolnila, ko je mogel blagosloviti veličastno zgradbo v sedanji ul. Alviano 18.

Po prvi svetovni vojni se je vrnil domov in sprejel tudi nekaj prvih bogoslovcev. Ker sta bili obe semenišči, malo in veliko, precej poškodovani, je bogoslovce poslal študirat v Videm. Nekoč leta 1918 jih je obiskal in jim v tolažbo rekel: »V Gorici se boste počutili bolje.« Zato jih je že naslednje leto poklical domov, kjer so medtem za silo popravili bogoslovje.

Kot profesor sv. pisma stare zaveze je bil močno pod vtisom preroških nauk o božji pravičnosti. Zato se je zdel včasih trd v svojih besedah in bolj nagnjen k strogosti kot k milobi. To je bilo tudi v njegovem značaju hribovca. Vendar če je prišel k njemu duhovnik v kaki težki zadevi, pa je izjavil, da prevzema odgovornost »coram Deo«, pred Bogom, mu je koj ugodil, ker se je čutil mirnega v svoji vesti.

V POLITIČNIH ZMEDAH ČASA

Škof je v škofiji vedno izpostavljena oseba, v goriški še bolj kot v kaki drugi zaradi izrednih narodnih in političnih razmer v škofiji. Nadškof Sedej je zaradi tega veliko pretrpel od raznih strani. Toda pokazal je vedno neuklonljiv pogum, poštenost in nepristranost katoliškega škofa, ki mu je v prvi vrsti mar blagor duš in

MATER ET MAGISTRA
Aktivna udeležba delavcev v podjetjih

V proizvodnji smo doživeli velik napredek ne samo v tehničnem oziru, temveč tudi glede udeležbe delavcev v vodstvu velikih in srednjih podjetij. Tu se ne dogaja več kot se je nekoč, da bi imel svoj glas samo gospodar, oziroma samo kapitalist, temveč se vedno bolj uveljavljajo tudi delavci s pomočjo svojih sindikalnih organizacij, delavskih svetov, notranjih komisij in sličnih drugih ustanov. V tem oziru je beseda Janeza XXIII. v encikliki *Mater et Magistra* polna razumevanja in spodbud za nadaljnji razvoj v tem pravcu, kajti želja delavcev, da so aktivno sodelujejo pri življenju in vodstvu podjetja, pri katerem delajo, je upravičena in naravna, pravi papež. »To pa zahteva, da so odnosi, med podjetnikom in vršitev podjetja na eni strani ter delavci na drugi strani, usmerjeni k medsebojnemu spoštovanju, razumevanju, poštenemu in aktivnemu sodelovanju in zamenjanju za podjetje kot za skupno stvar. Nadalje je potrebno, da delo smatrajo vsi člani podjetja ne samo kot vir dohodkov, temveč tudi kot izvrševanje dolžnosti in vršitev uslužnosti. To pa zahteva tudi, da delavci lahko uveljavijo svoj glas in da ga svoj prispevek za uspešno delovanje podjetja. Tako človečansko gledanje na podjetje mora brez dvoma rešiti ugled vodstva in njegovo enotnost, toda ne sme delavec ponižati na stopnjo navadnih, tihih izvrševalcev ukazov, brez možnosti, da uveljavijo svojo izkušnjo.«

Moder je ta nauk sv. Cerkve, ki je vedno šla za tem, da se reši socialni mir pred revolucijami, človeško dostojanstvo delavca pred samodržstvom gospodarjev in voditeljev v podjetju ter da se doseže med vsemi sodelujočimi v podjetju harmonično sodelovanje in da se tudi razširi odgovornost na vse. O, ko se bo ta nauk uresničil, bodo postale nepotrebne socialne revolucije in tudi diktatura pro-

letariata, jo zagovarjajo marksistični ideologi!

Toda takšno sodelovanje delavcev pri podjetju zahteva od njih vedno bolj strokovno pripravo in splošno kulturo. Tehnika danes napreduje z dolгими in hitrimi koraki, tehnični sistemi dela so vedno bolj popolni in zamotani, gospodarstvo se razvija z njimi, zato mora tudi delavec skrbeti, da bo prosti čas, ki mu ga po delu vedno več ostaja, uporabil zase, za svojo izobrazbo, za versko in moralno oblikovanje. Le tako bo mogel biti kos novim nalogam, ki mu jih stavi razvoj socialnega življenja in njegova vedno bolj aktivna sodelovanja pri vodstvu podjetja.

V tem oziru je razveseljiv pojav modernega časa neverjeten razvoj delavskih organizacij in njih priznanje od strani državnih oblasti. Potrebno je pa, da poslušajo glas teh organizacij, ki zastopajo koristi delavcev in njih težnje, povsod, ne samo pri podjetjih. Gre tu predvsem za državne in meddržavne ustanove, kjer se velikokrat odločajo življenjski problemi, ki zadevajo tudi delavce. Tudi tukaj morajo slišati ne samo zastopnike kapitala, temveč tudi zastopnike delavskega sveta, organiziranega v velikih delavskih organizacijah.

Zato sv. oče pozdravlja sindikate, posebno še katoliške delavske sindikate, ki si prizadevajo, da v velikem delavskem svetu zastopajo krščanski socialni nauk za pravi napredek delavskega stanu in za njegov moralni in verski blagor. Posebej še spomni Mednarodne organizacije dela (O.I.L.), ki se že desetletja trudi, da bi se na svetu vpeljal pravičen gospodarsko-socialni red, ki bi slonel na zahtevah pravičnosti in človečnosti in ki bi v njem našle pravi odmev tudi zahteve delavskega sveta.

Cerkve in ne njegova lastna oseba. Ta je bila pri nadškofu Sedeju čisto na zadnjem mestu. O tem pričajo razne anekdote iz tistih nerodnih časov.

Bili smo leta 1920. V Italiji so v povojnih zmedah narastli socialisti in komunisti in vsi so pričakovali podobno revolucijo, kot se je prav takrat vršila v Rusiji in tudi v drugih evropskih državah. Posebno nevarno je bilo 1. maja 1920. Tudi pri nas so bila tla zelo vroča. Po mestnih ulicah je demonstrirala drhal. Tisti dan bi moral nadškof posvetiti tri diakone za mašnike (don Ermacora, msgr. Panzera in msgr. Pivdor). Iti po ulicah je bilo nevarno, zato je nadškof vprašal diakone, ali žele, da jih posveti v škofiji. Ti pa vsi trije: »Ne v škofiji, v stolnici kot zmeraj.« Tedaj jim odvrne: »Veste, tudi jaz se ne bojim, toda je bolje, da gremo peš, kajti tisti podivjanci bi mi lahko prevrnili kočijo.« In šel je z njimi peš v stolnico skupaj s tajnikom g. Canevo.

Od takrat so se težave s politične strani stopnjevale in množile. Leta 1922 ali 1923 ga je prišel obiskat guverner iz Trsta. Čudil se je, da je bil nadškofijski dvorec še ves v podrtijah. Nadškof mu je takoj pojasnil: »Krivda je vaša, ekselencija!«

Naslednji dan so že bili na delu delavci, da popravijo dvorec.

Znano je, da je moral nadškof Sedej pretrpeti najhujše zapostavljanje od strani prenapetih nacionalistov, ki so prišli v deželo z namenom, da tu raznarodijo domače prebivalstvo. Monsignor Sedej je postal njih dolgoletna tarča v časopisih in tudi drugod v javnosti. Bil je pa možak, ki se ni ustrašil in ki je tudi vedel, kaj je njegova dolžnost.

Zgodilo se je v Ogleju leta 1921 ali 1922. Obhajali so praznik združenja novih pokrajin iz Italije. Povabili so tudi nadškofa Sedeja, ki je prišel in se skupaj z ostalimi udeležil slavnostnega kosila. Tu pa je nekomu padlo v glavo, da je pri napitnici ostro žalil navzočega škofa Slovenca. Nadškof je pri tem vstal in rekel: »Rad sem prišel sem, ker so me povabili, da obhajam praznik skupaj s svojimi verniki Oglejčani, toda ne zato, da me bo kdo sramotil.« In je še tisti trenutek zapustil omizje. Za njim so se dvignili še ostali gostje in sramotilec škofa je ostal sam v svoji sramoti.

Pozneje je pod fašisti moral še več pretrpeti obenem s svojimi duhovniki. Bil je pa ves čas njihov branilec pred komerkoli. Tako se je zgodilo v tistih letih, da je prišel k njemu na vljudnostni obisk goriški federal ter nadškofu zagotovil, da bo njegov prijatelj. Nadškof ga je lepo sprejel. Čez nekaj dni so pa konfirirali nekaj duhovnikov. Ni preteklo dolgo, ko se je isti gospod oglašil na škofiji in prosil za avdienco. Nadškof ga sprva ni hotel sprejeti, potem se je premislil. Ko je stal pred njim, ga je takole nagovoril: »Vi moj prijatelj? Vi ste moj sovražnik. Moji duhovniki so dobri, vi jih pa internirate. Kar pojdite. Johan, odprite vrata!« se je obrnil od strežnika in pred nosom presečenega gosta odšel.

NJEVOVA DOBROTA

Takšen je bil nadškof Sedej. Toda pod trdo in včasih grobo skorjo je utripalo dobro srce za reveže. Njegovi bližnji so nekoč opazili, da nima primernih hlač. Zato so mu jih naročili dvoje novih. Ali čez nekaj dni je ene dal revežu, ki jih je potreboval.

CE PAPEŽ ŽELI, GA UBOGAM

Položaj nadškofa Sedeja je postajal vedno bolj nevzdržen. Bolj ko je rastel bes fašistov zoper Slovence, bolj je rastle tudi nasprotstvo do goriškega vladike. V Vatikanu so toliko dregali in toliko hujskali, da je sv. stolica poslala v Gorico apostolskega vizitatorja kapucina msgr. Luka Pasetto. Ta ga je pozval, naj se odpove nadškofiji zaradi ljubelega miru. Prvič je nadškof odklonil, češ da ga imajo ljudje radi, Furlani se rajši kot Slovenci. Na drugi poziv, ko mu je vizitator rekel, da je to želja sv. očeta, se je zelo nerad vdal, rekoč: »Ce papež želi, jaz ubogam.« Bilo pa mu je zelo težko in se zdi, da je še ob smrtni uri imel pred očmi kapucinskega škofa, ker so ga po poslednjem sv. maziljenju slišali vzdihnuti: »Ah, tisti pater, tisti pater!«

SPOSTOVAN IN PRILJUBLJEN PRI VSEH

Ko je ležal na mrtvaškem odru, so ga prišli kropiti ljudje iz cele dežele brez razlike, Slovenci ali Furlani. Prav tako so se udeležili njegovega pogreba v celih množicah. Lepo je povedal cerkovnik iz Villesa orožnikom, ki so ga vprašali, zakaj visi žalna zastava na zvniku: »Škof je umrl.« — »Toda to je bil vendar Slovenec.« — »Slovenec ali ne, naš škof je bil!« je odgovoril cerkovnik. S tem je vse povedano: msgr. Sedej je bil katoliški škof v polnem pomenu besede.

